BUDAVÁRI ÖNKORMÁNYZAT

Előterjesztés

Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Képviselő-testületének

2026. november 19-i rendes ülésére

a visszaváltható italcsomagolások szervezett, szociális célú gyűjtését szolgáló kerületi mintaprogram előkészítéséről

A képviselő-testületi ülés formája: nyilvános ülésen tárgyalandó

Elfogadásához szükséges többség: egyszerű többség

Javasolt előzetes bizottsági tárgyalás: Társadalmi Kapcsolatok Bizottsága; Gazdasági és Jogi Bizottság (a hatályos feladatmegosztás szerint)

Előterjesztő: dr. Nánásiné Abonyi Gyöngyi önkormányzati képviselő

1. Előterjesztés

Tisztelt Képviselő-testület!

A kötelező italcsomagolás-visszaváltási rendszer jelentős környezetvédelmi célt szolgál, és a visszaváltási díj ösztönzi a csomagolások visszagyűjtését. Emellett a palackok összegyűjtése sok, nehéz anyagi helyzetben élő ember számára jövedelemkiegészítési lehetőséggé vált. A gyűjtés önmagában jogszerű tevékenység, ugyanakkor a palackok megszerzése érdekében történő jogosulatlan társasházi bejutás, a hulladéktárolók átkutatása során okozott rendetlenség, illetve az esetleges tulajdon elleni jogsértések a lakók számára valós problémát jelenthetnek.

Az I. kerületben is előfordulnak a jelenségre utaló egyedi tapasztalatok, de a problémák gyakoriságáról és területi megoszlásáról jelenleg nem áll rendelkezésünkre kellően megalapozott kerületi adat. Ezért sem lenne helyes a palackgyűjtést végző személyeket általánosan jogsértőként kezelni, ahogyan a lakossági biztonsági és köztisztasági igények figyelmen kívül hagyása sem elfogadható.

Javaslom egy önkéntes társasházi részvételre és szociális szervezeti közreműködésre épülő mintaprogram előkészítését, amely rendezett csatornát teremt a felajánlott visszaváltható italcsomagolások átvételére, és csökkentheti a jogosulatlan bejutáshoz vezető ösztönzőket. A program nem változtatná meg a visszaváltási rendszer szabályait, nem hozna létre új nyilvános visszaváltópontot, és nem akadályozná a jogszerű palackgyűjtést.

1.1. A javasolt mintaprogram működése

A három hónapos próbaidőszakban 5–10, önként csatlakozó társasház lakói a betétdíjas italcsomagolásokat elkülönítve ajánlhatnák fel. Egy kijelölt, megfelelő kapacitással rendelkező szociális vagy civil partner előre egyeztetett időpontokban, a társasház által kijelölt átadási ponton venné át a palackokat, majd a meglévő visszaváltási hálózatban gondoskodna a visszaváltásról. Az átvétel nem járhat a lakóépületek illetéktelenek előtti megnyitásával.

A közreműködő szervezetnek tételes, ellenőrizhető nyilvántartást kellene vezetnie az átvett palackokról, a visszaváltási bevételről, az igazolt működési költségekről és a szociális célra felhasznált összegről.

A mintaprogram szociális célja kettős: elsődlegesen lehetőséget biztosítani arra, hogy nehéz szociális helyzetben lévő személyek szervezett és jogszerű keretek között kapcsolódhassanak be a visszaváltható italcsomagolások gyűjtésébe és visszaváltásába; másodsorban biztosítani, hogy a felajánlásokból származó bevétel további szociális támogatásként is hasznosulhasson.

Ennek keretében a közreműködő szociális szervezet – a jogszabályi és finanszírozási feltételek figyelembevételével – előkészítheti a programban tényleges feladatot vállaló személyek jogszerű díjazását, valamint célzott élelmezési vagy egyéb szociális támogatás nyújtását. A munkavégzés díjazása és a szociális juttatás egymástól elkülönítve kezelendő.

A támogatások formáját és módját a közreműködő szociális szervezet szakmai javaslata alapján, a rászorulók tényleges szükségleteire és a már működő ellátási lehetőségekre figyelemmel indokolt meghatározni. A program előkészítése során külön szükséges tisztázni a működési költségek finanszírozását, a visszaváltási bevételek nyilvántartását és a szociális célú felhasználás ellenőrizhető szabályait.

Az előkészítés során külön vizsgálni szükséges a tárolás higiéniai és tűzvédelmi feltételeit, a visszaválthatóság megőrzését, az átvételi gyakoriságot, az adatkezelést és a szervezeti elszámolást. A társasházak számára a részvétel nem járhat számottevő adminisztratív teherrel vagy közvetlen többletköltséggel.

1.2. Szociális és rendészeti együttműködés

A program két egymást kiegészítő célt követ: a lakóépületek biztonságának erősítését és a rászorulók számára rendezett szociális lehetőség megteremtését. A kizárólag rendészeti eszközökre építő megközelítés nem kezeli a palackgyűjtés mögött álló megélhetési szükségletet, a kizárólag szociális megoldás pedig önmagában nem helyettesíti a jogosulatlan bejutások és jogsértések megelőzését.

A kerületi közterület-felügyelet a saját törvényes hatáskörében segíthetné a közterületi problémás helyszínek azonosítását, a lakossági jelzések fogadását és az illetékes szervekkel történő együttműködést. A társasházak közös képviselői a beléptetési és hulladéktárolási tapasztalatokat adhatnák át; bűncselekmény gyanúja esetén a rendőrség illetékes. A szociális intézmények feladata a segítségre szorulók elérése és az önkéntes bevonás feltételeinek megteremtése lenne. A szociális ellátás nem tehető rendészeti ellenőrzés feltételévé.

1.3. Lehetséges partnerek és eredménymérés

A program előkészítésébe javasolt bevonni a Budavári Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központot és egyeztetést kezdeményezni a Magyar Máltai Szeretetszolgálat kerületben működő hajléktalanellátó intézményével, illetve más alkalmas civil szervezetekkel. E szervezetek részvétele csak előzetes kapacitás- és feltételegyeztetés alapján határozható meg.

A pilot eredményességét az önként csatlakozó házak száma, a ténylegesen visszaváltott csomagolások mennyisége, a bevételek és költségek aránya, a szociális célú hasznosulás, valamint a részt vevő társasházak elégedettsége alapján javasolt mérni. A kapcsolódó lakossági panaszok induló és záró adatait is össze kell vetni, ugyanakkor egy rövid mintaprogram eredményeiből nem lehet automatikusan kerületi szintű oksági következtetést levonni.

1.4. Költségvetési és döntési feltételek

Az előkészítés feladata a szervezési és szállítási költségek, a szükséges tárolóeszközök és a szervezeti közreműködés várható pénzügyi igényének felmérése. A palackok visszaváltási értéke önmagában várhatóan nem minden esetben fedezi a gyűjtés költségeit. A jelen javaslat ezért nem tartalmaz fedezet nélküli kötelezettségvállalást: a tényleges indításról és a szükséges előirányzatról a Képviselő-testület az előkészítés eredményének ismeretében külön dönthet.

Az előterjesztés önkormányzati szociális, településüzemeltetési és közösségi együttműködési feladatokhoz kapcsolódik. Nyilvános ülésen tárgyalható; az előkészítésre irányuló határozat elfogadásához egyszerű többség szükséges. A jogszabályi és SZMSZ szerinti bizottsági illetékesség végleges ellenőrzése a benyújtás előtt indokolt.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet az előterjesztés megtárgyalására és az alábbi döntési javaslat elfogadására.

2. Döntési javaslat

Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Képviselő-testületének …/2026. (XI. 19.) önkormányzati határozata a visszaváltható italcsomagolások szociális célú, szervezett gyűjtését szolgáló kerületi mintaprogram előkészítéséről

Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Képviselő-testülete úgy határoz, hogy:

1. támogatja egy három hónapos, 5–10 önkéntesen csatlakozó társasház részvételére épülő mintaprogram előkészítését, amely a visszaváltható italcsomagolások szervezett felajánlásával és szociális célú hasznosításával a társasházi biztonság és a rászorulók támogatásának együttes érvényesítését célozza.

Határidő: azonnal
Felelős: polgármester

2. felkéri a polgármestert, hogy a Budavári Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat, szükség esetén más civil szervezetek, valamint az érdeklődő társasházak képviselőinek bevonásával folytasson egyeztetést a három hónapos program operatív megvalósításáról.

Határidő: 2026. december 15.
Felelős: polgármester

3. felkéri a polgármestert, hogy készíttesse elő a program működési és jogi feltételeit, különösen az önkéntes csatlakozás és átvétel rendjét, a tárolás és szállítás követelményeit, a partneri feladatmegosztást, a nehéz szociális helyzetben lévő személyek jogszerű, lehetőség szerint díjazott bevonásának feltételeit, a további célzott élelmezési vagy egyéb szociális támogatás lehetőségeit, a bevételek elkülönített és ellenőrizhető elszámolását, valamint a szükséges pénzügyi fedezet bemutatását.

Határidő: 2027. januári rendes képviselő-testületi ülés
Felelős: polgármester

4. felkéri a polgármestert, hogy a kerületi közterület-felügyelet és az érintett szociális intézmények bevonásával vizsgálja meg a társasházakba történő jogosulatlan bejutások megelőzésére, a lakossági panaszok kezelésére és a szociális segítségnyújtásra irányuló együttműködés lehetőségeit, a szervek jogszabályban meghatározott hatásköreinek tiszteletben tartásával.

Határidő: 2027. januári rendes képviselő-testületi ülés
Felelős: polgármester

5. felkéri a polgármestert, hogy a program előkészítéséről, a lehetséges partneri vállalásokról, a költségigényről, a mérhető célokról és a tényleges indítás feltételeiről számoljon be a Képviselő-testületnek, és terjessze elő a szükséges további döntési javaslatokat.

Határidő: 2027. januári rendes képviselő-testületi ülés
Felelős: polgármester

6. rögzíti, hogy e határozat önmagában nem jogosít fel új külső pénzügyi kötelezettségvállalásra, és a mintaprogram tényleges megindításához szükséges költségvetési fedezetről külön döntést kell hozni.

Budapest, 2026. november 5.

dr. Nánásiné Abonyi Gyöngyi
önkormányzati képviselő